

UN CAS DE SOCIOLINGÜÍSTICA CATALANA: LA PRE-PALATAL SONORA BENICARLANDA

1. MARC TEÒRIC

Una anàlisi detallada sobre la sort correguda per la dialectologia a l'hora d'integrar-se en els diversos paradigmes del segle xx ens mena a constatar-ne un creixent desinterès, conseqüència de les deficiències metodològiques que la seva pràctica —i teoria— comporta.

Ni la *dialectologia estructural* amb el diasistema d'U. Weinreich (1954) i el seu intent d'estudiar les diferències entre dos dialectes dins d'una estructura de similaritats parcials; ni posteriorment —en la dècada dels seixanta— la *gramàtica generativa* de N. Chomsky, interessada per la diversitat dialectal especialment a través de la fonologia amb l'article de M. Halle (1962), han tingut l'èxit esperat.

Pel que fa a la dialectologia generativa, J. Colomina (1984: 81) sintetitza d'una manera excel·lent els seus objectius: «Per a la dialectologia generativa la variació dialectal és el reflex de les diferències entre les gramàtiques dels diversos dialectes. Les gramàtiques de dos dialectes poden divergir en: a) les regles fonològiques que s'apliquen a les formes subjacents (canvis per addició o pèrdua de regles), b) els contextos fonològics i gramaticals en els quals s'apliquen les regles (canvis per simplificació), c) l'ordre d'aplicació de les regles (canvis per reordenament) i d) les formes fonològiques subjacents (canvis per reestructuració) (cfr. R. King, 1969: 39-87, T. D. Terrell, 1980: 203-246 i J.K. Chambers i P. Trudgill, 1980: 45-50)».

El tercer gran paradigma ens el forneix la *sociolingüística* dins de la qual podem trobar l'*estudi quantitatiu de la parla*, que podem resseguir en tota l'obra de W. Labov, iniciada en els anys seixanta. Aquest investigador passarà de l'estructuralisme al generativisme, i proposarà una extensió d'aquest últim corrent que permeti descriure i explicar la competència lingüística d'un parlant-oient real, i no ideal com havíem vist fins al moment.

Novament he de recórrer a la magnífica síntesi de J. Colomina (1984: 81-82) per referir-me al model labovià d'anàlisi quantitativa: «Les principals assumpcions de la sociolingüística de Labov són les següents:

1) La variació lingüística lliure no existeix. L'heterogeneïtat de la llengua no és arbitrària, caòtica, sinó que és ordenada. La variació lingüística és inherent al sistema, de la qual constitueix una propietat regular i intrínseca. Hi ha una correlació entre la variació lingüística i variables independents de tipus social tals com la classe socioeconòmica, el sexe, l'edat, la raça, l'estil (Cfr. Labov, 1970: 309, 1977: 15).

2) És possible d'estudiar l'evolució dels canvis lingüístics en la sincronia, en *temps aparent*, mitjançant l'estudi dels canvis en moviment a través dels diversos grups d'edat en una comunitat lingüística.

3) En la descripció i explicació dels canvis en moviment es pot postular l'existència de *variables sociolingüístiques* —que s'actualitzen mitjançant diverses variants— correlacionades amb variables independents socials. Les variables sociolingüístiques poden ser: a) *indicadors*, amb distribució social, b) *marcadors*, indicadors amb diferenciació estilística, i c) *estereotips*, marcadors conscients socialment. Les diverses variants tenen un significat social. (Cfr. Labov, 1965:435, 1970:324, 337).

4) L'aparició de les diverses variants no pot descriure's adequadament en termes de diferències qualitatives, sinó *quantitatives*, car les variants apareixen amb més *frequència* en la parla —i, de vegades, en els diversos estils— d'uns grups socials que en els altres. Per a l'estudi quantitatiu de la parla Labov ha elaborat tota una metodologia de l'enquesta lingüística que incorpora una tipologia dels estils contextuals

i destaca la importància de les dades acústiques, especialment l'ús de l'espectrògraf. (Cfr. Labov, 1970: 289, 1972: 138-155 i 1972a: 228)

5) Les gramàtiques posseeixen tres tipus de regles: a) invariables o categòriques, sense excepcions ni violacions, b) semicategòriques, amb violacions que poden ser interpretades i c) variables. Les regles variables estableixen que per a cada parlant de la llengua la regla s'aplicarà amb més freqüència en un context que en un altre, i es formalitzen amb l'ús de parèntesis angulars, com en (1):

$$X \rightarrow \langle Y \rangle / A \_\_\_\_ B$$

Les regles variables donen compte del fet que la variació lingüística és funció de les restriccions socials, que determinen la freqüència relativa d'aplicació de la regla, i de les restriccions lingüístiques o contextos morfològics que afavoreixen o frenen l'aplicació de la regla (Cfr. Labov, 1972a: 158-168)».

El meu treball intenta situar-se dins de la metodologia lingüística laboviana, encara que com veurem presenta unes limitacions que faré avinents en el seu moment.

2. METODOLOGIA DE TREBALL

2.1 *Enfocament*

Des de principis de març de 1987, quan vaig efectuar els primers enregistraments, fins a finals de juny del mateix any, període de redacció dels fulls definitius del treball que ara presento de manera succinta, la línia de treball que em vaig marcar va ser portada a terme —amb algunes modificacions obligades per la novetat de les troballes— sense sortir de l'esquema que tot seguit enceto:

a) Enregistraments exhaustius i sistemàtics que em permetessin l'obtenció del material sonor necessari per a començar l'anàlisi.

b) Tractament experimental previ d'un mostreig de la substància fònica objecte del present treball a fi de caracteritzar els trets acústics que defineixen les realitzacions observades.

c) Tractament quantitatiu mitjançant el programa informàtic VAR-BRUL II.

d) Caracterització del canvi lingüístic a través de la interpretació de les dades quantitatives obtingudes.

Tal com ens anirem endinsant en l'exposició de la metodologia de treball, comprovarem la multiplicitat de criteris d'anàlisi adoptats. Cal determinar, però, una gradació de prioritats.

El model quantitatiu d'anàlisi sociolingüística és a la base de la investigació. És important, tanmateix, remarcar la presència metodològica d'alguns criteris de la dialectologia tradicional, els quals limiten l'abast de les conclusions obtingudes.

També voldria emfasitzar la més important mancança de la meua investigació: es tracta del tractament perceptiu que ha rebut el material sonor obtingut, que, si bé és fiable quan a la caracterització dels modes d'articulació —fricatiu/africat—, no ho és gens a l'hora de precisar possibles desconexions internes en el tret [$\pm$ sonoritat] de les dues parts dels sons africats, o en relació al mesurament de la durada de l'oclusió i, fins i tot, la de la semivocal [$\check{y}$] segregada per [$\check{z}$]. La informació que obtenim a través de l'experimentació fonètica és fonamental en anàlisis sociolingüístiques de variables fòniques, perquè ens forneix variants interpretables com a estadis intermedis en la descripció d'un canvi lingüístic. D'acord amb aquesta premissa cal considerar aquest treball com una investigació prèvia a un tractament posterior que exclouï les insuficiències que acabo d'apuntar.

2.2 Benicarló: comunitat de parla semiurbana

Les consultes fetes a l'Ajuntament de Benicarló (Baix Maestrat) sobre la població en el moment de realitzar-se el treball van tenir com a resultat l'establiment d'un nombre d'habitants que s'aproximava als 18.000. Vegem ara algunes notes sobre la comunitat de parla en qüestió.

Benicarló presenta un grup humà caracteritzat per una interacció regular i freqüent dels seus membres, els quals coneixen i fan servir

una sèrie de restriccions comunicatives a partir d'un conjunt de varietats vernacles i estàndards (?) que posseeixen (cf. Sankoff i Labov, 1979: 204, Gimeno, 1982: pf. 3). Aquest conjunt és el seu repertori lingüístic, subgrup del «continuum» de gramàtiques de transició per a la comunitat de parla *nord-occidental de transició*. Els seus membres gaudeixen d'una competència activa de la varietat geogràfica nord-occidental en la seva modalitat de transició, i passiva de la resta de la varietat diatòpica esmentada (i, fins i tot, del valencià, com veurem). M'estic referint al benicarlando «auctòcton», que serà l'individu objecte de la meua atenció.

La situació es complicaria necessàriament si volgués afegir a la varietat vernacle, l'*estàndard*. D'entrada, i de manera global, podríem aplicar a Benicarló la situació sociolingüística segons la qual les funcions estàndards són «ocupades» per una altra llengua, en aquest cas l'espanyol (Aracil: 1968). Voldria justificar aquesta afirmació fent una anàlisi, si bé molt superficial, d'un parell de fets que m'han cridat força l'atenció en el meu contacte directe amb la població durant la fase d'enregistrament.

Des de la dècada dels seixanta, Benicarló ha canviat la seva estructura econòmica —en convertir-se en un pròsper nucli industrial— i, en conseqüència, també hi ha hagut una certa mobilitat social. Si aquest fet el connectem amb la problemàtica lingüística al País Valencià i acceptem la tesi de Fuster segons la qual el conflicte lingüístic valencià és un conflicte de classe, entendrem el fet que les famílies més benestants o amb determinades aspiracions socials parlin als fills en espanyol, de tal manera que aquests han hagut d'adquirir la competència activa en la seva varietat lingüística fora de la llar. Aquest fet és un índex clar de la *diglòssia* que regula el funcionament de les dues llengües en contacte, la qual podríem fer extensible a gairebé tot l'espectre social benicarlando a causa de l'*autoodi* (Ninyoles: 1969) i la imitació per part de les classes baixes de les pautes de comportament lingüístic de les altes. Cal dir, tanmateix, que darrerament la distància social entre vernacle i espanyol ha disminuït, sobretot per la presència del primer a l'ensenyament i als mitjans de comunicació —ínfima i insuficient (en aquells moments encara no existia Canal 9 TV). De cap manera podem dir, però, que la diglòssia s'ha capgirat a favor del vernacle.

La indústria de què parlàvem va comportar l'afluència d'una allau immigratòria, majoritàriament castellanoparlant. Com han resolt aquests nouvinguts la seva integració lingüística? La resposta és fàcilment deduïble: només un percentatge molt reduït han après el vernacle, la resta no ha trobat les condicions favorables a l'adquisició d'una nova llengua ja que eren portadors de la modalitat prestigiosa.

Dit això, espero haver pogut justificar el fet de no considerar metodològicament el factor estilístic que hauria aportat la utilització estàndard de la variable objecte d'estudi. Només els benicarlandos autòctons de classe baixa o mitjana-baixa, de menys de 30 anys, i amb una sòlida formació cultural, que hagin passat el filtre de l'autoodi i el mimetisme podrien estar en condicions d'utilitzar l'estàndard. Però de quin estàndard es tractaria? El domini lingüístic català compta actualment amb tres grans subnormes: la barcelonina, la illenca i la valenciana, amb el consegüent buit/desorientació per als parlants del català nord-occidental (López del Castillo: 197), varietat a la qual pertany Benicarló. L'actual situació sociolingüística fa que la subnorma elegida sigui la valenciana: ho afavoreix la situació político-administrativa, el model de llengua de l'ensenyament —valencià estàndard— i la proximitat lingüística —varietats occidentals.

Segons Labov (1972: 74) una comunitat petita o rural no ofereix uns estils de parla suficientment diferenciats, mentre que un nucli urbà presenta una situació molt més complexa: hi ha una gran varietat d'estils en els parlants, hi ha grups ètnics diferents i la mobilitat és possible i freqüent. D'acord amb aquesta teorització, Benicarló hauria de ser considerat com una *comunitat de parla semiurbana*, ja que la mobilitat social, si bé no és excessiva, existeix. Per tal de donar-ne compte he considerat com a factors socials que poden afavorir la realització d'una determinada variant de la variable estudiada, els àmbits ocupacionals més representatius, amb les implicacions socials que comporten: «mariners» i «llauradors» són els més ben delimitables, mentre que el tercer grup el formarà un conglomerat que anirà des de la menestralia, el sector de serveis i el sector industrial.

Una multiplicitat de factors i situacions envolten els actes comunicatius en aquesta comunitat de parla que podem qualificar en conseqüència, de *multilectal*.

2.3 L'enquesta

Les característiques del corpus d'elements (l·listat de paraules) destinats a ser analitzats determinen d'una manera decisiva els resultats obtinguts en l'experimentació. D'una banda defineix els valors paramètrics que la seva elaboració ha pres en consideració i, de l'altra, hem de reconèixer que li concedim *a priori* una representativitat el valor de la qual està per demostrar.

El procediment de selecció ha estat una sedassada progressiva a partir d'un buidat lèxic de les paraules del diccionari que contenen les grafies que corresponen a les realitzacions que pretenia estudiar («g», «j», «tg», «tj»). Sabedor que la codificació ortogràfica ha adoptat solucions influenciades per les pronúncies considerades prestigioses (no hem de menystenir tampoc les implicacions etimològiques), m'ha semblat partir d'aquestes amb la finalitat de fixar un punt de referència que em permeti comparar la norma ortològica amb els sons recollits.

El procediment seguit en el procés d'obtenció del material fònic va consistir, bàsicament, a provocar la pronúncia de les paraules del corpus mitjançant l'aplicació d'un qüestionari creat prèviament i constituït per estímuls alternatius que permetien a l'informant endevinar i emetre seguidament la paraula desitjada.

2.4 Selecció dels informants

Ja he avançat la presència metodològica d'una restricció que afectava la tria dels informants i que la trobem en tots els treballs de *dialectologia tradicional*: els individus enquestats han d'haver nascut al municipi i posseir, alhora, una ascendència (pares) que compleixi la mateixa condició. Aquesta restricció l'he posada a causa de la impossibilitat d'obtenir una informació fiable sobre la composició real de la comunitat de parla triada (en la actualitat ja disposem dels resultats del Padró Municipal de l'any 1986). Sabia que hi ha un sector de la població procedent majoritàriament dels pobles adjacents que juntament amb la immigració castellanoparlant completen els aproximadament 18.000 h. de Benicarló. El fet de desconèixer la proporció i el grau d'assimilació

lingüística en el cas dels castellanoparlants m'ha portat a reduir la comunitat de parla als informants «autòctons».

La introducció de variables socials condicionarà la distribució dels nostres informants. A la ja esmentada anteriorment *àmbit ocupacional / àmbit de relació* hi hem afegit el *sexe* i l'*edat*. En aquesta darrera variable no he pres en consideració els informants menors de 15 anys, que no garanteixen l'assoliment definitiu del vernacle, i de més de 65 anys, a causa del risc de presentar deficiències articulatòries provocades per un major desgast de la cavitat bucal.

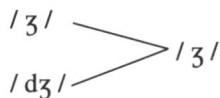
Finalment, el nombre d'informants es troba en funció dels habitants de la comunitat de parla. Rarament el percentatge ideal —segons Labov— de l'1% és assolit. Montoya a Petrer-Elda aconsegueix un 0'25% (50/19.556), Trudgill Norwich arribà només al 0'03% (60/60.000), Labov s'hi aproximarà molt a Lower East Side on fa un 0'59% (195/33.000). La meua mostra presenta 36 subjectes de 1.000 habitants (benicarlandos autòctons), amb un percentatge resultant de 0'36%.

2.5 La variable lingüística

Sota les directrius de la dialectologia tradicional, l'any 1985 vaig realitzar una investigació que tenia com a objectiu traçar les isoglosses de pronúncia dels fonemes fricatiu i africats pre-palatals a la comarca del Baix Maestrat. El fet que es tractés d'una àrea lingüística de transició em va situar davant d'un ric ventall de realitzacions, algunes de les quals conviuen en una mateixa població en un clar estat de variació lingüística. Aleshores, vaig interpretar el fenomen com a «variació lliure». Tanmateix, en accedir a la metodologia sociolingüística vaig veure la possibilitat d'organitzar aquesta variació i alhora assajar la descripció del canvi lingüístic que se'n despenia.

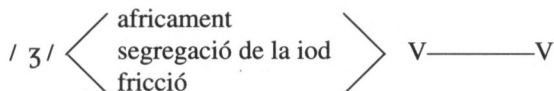
La variable lingüística triada ha estat el fonema *fricatiu pre-palatal sonor intervocàlic* / ʒ / . Cal precisar, però, que es tracta d'una simplificació dels fonemes / ʒ / i / dz / que actua com a norma dialectal (zona de desafricament):

Les tres variants de realització que es donen són [z], [iz] —segregació de semivocàl davant la fricativa pre-palatal sonora—, i un conjunt de realitzacions africades —que representaré [africament] considerades globalment a l'espera d'una anàlisi acústica exhaustiva que em precisi els resultats (en l'anàlisi experimental d'un mostreig de substància fònica vaig recollir realitzacions africades que anaven des de pronúncies on s'insinua aquest mode d'articulació [dz] a africats oposats per la presència / absència de sonoritat, en els dos segments [dz] / [tʃ] o en algun d'ells [dʃ]).

VARIABLE DEPENDENT - VARIANTS - CONTEXT D'APLICACIÓ

2.6 El tractament quantitatiu

El paradigma quantitatiu labvià ha estat desenvolupat teòricament a l'Estat espanyol per diversos treballs, però l'aplicació pràctica en la investigació es troba encara a les beceroles.

En aquest sentit he d'agrair l'assessorament de la Dra. M.ª Teresa Turell, que s'ha esforçat per *introduir-me* en el maneig del programa informàtic VARBRUL II. I remarco la paraula *introduir* perquè les possibilitats que presenta són moltes més de les aprofitades per mi, això és, la correcta aplicació del programa requereix uns coneixements informàtics acceptables i un sentit estadístic prou desenvolupat. No cal dir que aquest no és el meu cas i, per tant, el tractament probabilístic que he obtingut presenta les dades mínimes que es podien aconseguir. Malgrat això, les considero suficientment interessants pel que fa a la descripció del canvi lingüístic que m'havia plantejat com a hipòtesi a l'inici del treball.

Els quadres de probabilitats que hem obtingut apareixen en l'apartat de conclusions que segueix.

3. CONCLUSIONS

3.1 *L'africament*

La regla variable serà la següent:

$$/ \text{ʒ} / \longrightarrow [\text{africat}] \quad / \quad \text{V} \longrightarrow \text{V}$$

El quadre que segueix ens ofereix la distribució de les realitzacions africades en relació a la covariació amb els altres elements que condicionen la variable.

Observem l'absència, tant en el context vocàlic anterior com en el posterior, de la realització [ε], la qual s'explica pel fet que la varietat lingüística estudiada desconeix aquest so en posició àtona, mentre que en la tònica només apareix en un nombre molt reduït de casos: aquells en què la [ε] no procedeix de ĩ, ě. Semblantment, podem dir de la [ɔ] del context vocàlic posterior, la qual només apareix en 32 ocasions; en aquest cas el so vocàlic es trobarà en posició tònica ja que en posició àtona no es dona en les varietats occidentals del català:

GRUPS DE FACTORS VARIABLES INDEPENDENTS	PROBABILITATS
ACCENT	
anterior	.52
posterior	.48
GRAFIA	
simple	.33
composta	.67

CONTEXT VOC. ANT.

[a]	.55
[e]	.53
[i]	.40
[ɔ]	.58
[o]	.40
[u]	.53

CONTEXT VOC. POST.

[a]	.24
[e]	.48
[i]	.77
[ɔ]	.59
[o]	.25
[u]	.67

EDAT

15-25	.67
25-35	.50
35-45	.64
45-55	.48
55-65	.23

SEXE

home	.47
dona	.53

ÀMBIT D'OCUP. -REL.

mariners	.60
llauradors	.53
altres	.37

VALOR D'APLICACIÓ: AFRICAMENT

726 CELLS

LOG. LIKE = -654.208

De l'anàlisi del quadre de probabilitats que acabem de veure, en podem treure la informació següent:

a) Els grups de factors *no-significatius*, és a dir, que no afavoreixen ni dificulten l'aplicació de la regla variable, són els següent: l'accent i el sexe.

b) Pel que fa al context vocàlic anterior, no trobo sentit lingüístic en l'agrupació de les probabilitats més afins. Potser l'única informació que se'n podria extreure seria la consideració de [i], [o] com a sons que dificulten la producció de l'africament.

c) Quant al context vocàlic posterior, les vocals de mínim grau d'obertura [i], [u] afavoreixen l'africament, enfront de la resistència que ofereix la vocal més oberta [a]. En relació a les vocals de grau d'obertura mitjà, no hi ha una actuació unitària: mentre que [e] sembla neutral, la [o] es resisteix a l'aplicació. Quant a la [ɔ] m'abstinc de considerar el caràcter positiu en la producció de la variable a causa del reduït nombre d'ocurrències en què apareix (32).

d) La grafia de la paraula emesa (amb les possibles implicacions etimològiques que comporta) és molt significativa, ja que ens situa l'africament majoritàriament en mots de grafia composta («corretja», «viatge»...). Això no obstant, no és sobrer interpretar-ho a l'inrevés i notar la presència d'un africament minoritari en mots de grafia simple «roja», «fregir»...).

e) Els grups d'edats extremes presentaran una relació inversament proporcional a l'aplicació de la variable: el grup d'edats més jove és el que presenta més tendència a l'africament, mentre que seran els més grans els qui oferiran més resistència a l'articulació africada.

f) L'àmbit d'ocupació-relació ens situa la penetració de l'africament pels sectors mariner i llaurador, per ordre de probabilitat, mentre que són la resta d'ocupacions les que frenen la tendència.

Resumint: L'individu prototípic portador del canvi es trobarà dins d'una edat entre 15-25 anys i el seu àmbit de relació serà el de la pesca o el camp. Els factors lingüístics més favorables al canvi seran la grafia composta i el context vocàlic posterior [i], [u].

Quant a l'avanç del canvi, és important el fet que les generacions joves siguin les introductores. En canvi, l'àmbit d'ocupació-relació no

presenta una perspectiva clara a causa de la seva inferioritat numèrica en relació a la resta d'àmbits benicarlandos que, com hem vist, es mostren conservadors.

3.2 La segregació de la iod

La regla variable serà la següent:

/ ʒ / —————→ [i̯ʒ] / V ————— V

Vegem ara el quadre de probabilitats resultant:

GRUPS DE FACTORS VARIABLES INDEPENDENTS	PROBABILITATS
ACCENT	
anterior	.60
posterior	.40
GRAFIA	
simple	.87
composta	.13
CONTEXT VOC. ANT.	
[a]	.43
[e]	.20
[ɔ]	.40
[o]	.98
[u]	.12
CONTEXT VOC. POST.	
[a]	.91
[e]	.80
[i]	.05
[o]	.86
[u]	.07

EDAT

15-25	.17
25-35	.63
35-45	.16
45-55	.83
55-65	.76

SEXE

home	.30
dona	.70

ÀMBIT D'OCUP.-REL.

mariners	.73
llauradors	.78
altres	.10

VALOR D'APLICACIÓ: IOD

690 CELLS

LOG. LIKE. = -275.435

Tots els grups de factors considerats ens aporten informació probabilística significativa:

a) Accent: la segregació de la semivocal és afavorida quan forma part d'un diftong tònic.

b) Grafia: apareixerà en mots la grafia dels quals sigui simple. Cal notar en aquest cas la baixa probabilitat (.13), que comporta la presència d'un ínfim nombre d'ocurrències en què la iod apareix quan la grafia és composta (10).

c) Context vocàlic anterior: no he trobat sentit lingüístic en l'agrupació de les probabilitats. Destaquem la gairebé categoricitat de la regla, quan la vocal anterior és [o], mentre que la resistència a l'aplicació de la mateixa serà molt gran quan es tracti de les vocals [u], [e]. Tampoc no afavoriran la segregació de la iod [ɔ], [a].

d) Context vocàlic posterior: la regla variable assoleix aquí unes probabilitats molt altes d'aplicació quan la vocal és de grau d'obertura

mitjà o màxim, mentre que la resistència es produeix quan es tracta de [i], [u].

e) Edat: les edats que van dels 45 als 65 anys afavoreixen la producció de la iod, mentre que els individus situats en edats entre 15-25 i 35-45 anys presenten la tendència a no-articular-la. La correlació es veu trencada en aquest factor per un grup d'edat intermedi, de 25-35 anys, en què la regla variable presenta una probabilitat positiva d'aplicació.

f) Sexe: els informants femenins afavoriran la segregació de la iod, mentre que els masculins oferiran una forta resistència.

g) Àmbit d'ocupació-relació: llauradors i mariners seran els qui propiciarán l'articulació semivocàlica enfront de la resta.

Resumint: El canvi lingüístic, en aquest cas, l'hem d'interpretar en sentit contrari a l'aplicació de la regla, la qual haurà de ser modificada:

$$/z/ \longrightarrow [z] / V \text{---} V$$

Les dades que em fan variar l'enfocament inicial me les dona el grup de factors *edat*, segons les quals la fricció ioditzada es troba en regressió ja que són només les generacions velles les qui la mantenen. Per tant, la caiguda de [i] avançarà per les generacions joves de nois que no pertanyin als àmbits de la terra i el mar.

Quant als contextos lingüístics que més afavoriran l'aplicació de la nova regla variable destaquen: les vocals altres que [ó] del context vocàlic anterior, combinades amb les vocals de mínim grau d'obertura i en mots en què la grafia que representi la variant sigui doble.

3.3 *Conclusions finals*

Observem que les generacions joves afavoreixen la realització de dues variants: [z], [africament].

La primera serà afavorida per individus masculins no-pertanyents als àmbits d'ocupació-relació de mariners i llauradors, mentre que la

segona s'introduirà a través de subjectes joves relacionats amb els àmbits suara esmentats.

Els factors lingüístics que afavoriran les dues variants anteriors poden ser observats en les següents regles:

$$(1) /z/ \longrightarrow [ʰ] / \left\langle \begin{array}{c} [a] \\ [e] \\ [u] \end{array} \right\rangle - \left\langle \begin{array}{c} [i] \\ [u] \end{array} \right\rangle$$

(quan /z/ correspongui a un mot la grafia del qual sigui simple)

$$(2) /z/ \longrightarrow [\text{africat}] / V - \left\langle \begin{array}{c} [i] \\ [u] \end{array} \right\rangle$$

(quan /z/ correspongui a un mot la grafia del qual sigui composta)

MIQUEL ÀNGEL PRADILLA I CARDONA

BIBLIOGRAFIA

- ALAMON, F. (1985): *Anàlisi espectrogràfica dels fricatiu i africats pre-palats de la varietat catalana del català nord-occidental*, Tesi de llicenciatura inèdita, U. B.
- ARACIL, L. V. (1968): «Introducció a Escalante», pròleg a *Les xiques de l'entresuelo. Tres forasters de Madrid*, (València, Garbí).
- CERDÀ, R. (1964): *Las fricativas prepalatales catalanas*, Tesi de llicenciatura inèdita, U. B.
- COLOMINA, J. (1984): *El parlar de la Canyada de Biar (l'Alt Vinalopó): un estudi de sociolingüística, dins Miscel·lània Sanchis Guarner* (València, Publicacions de la Universitat de València).
- (1985): *L'alacantí. Un estudi sobre la variació lingüística* (Alacant, Diputació Provincial d'Alacant).
- CHAMBERS, J. K. / TRUDGILL, P. (1980): *Dialectology* (Cambridge, Cambridge University Press), pàgs. 45-50.
- GIMENO, F. (1982): *A propósito de comunidad de habla*, dins RONA, J. P.: *The social dimension of Dialectology*.

- GIMENO, F. (1982a): *Alternatives al bilingüisme valencià meridional*, TSC, 4, pàgs. 51-61.
- & MONTROYA, B. (1989): *Sociolingüística* (València, Publicacions de la Universitat de València).
- GIMENO, LL. (1982): *Precisions geolingüístiques sobre el tortosí*, Tesi de llicenciatura inèdita, U. B.
- HALLE, M. (1962): *Phonology in generative grammar*, «Word», 18, pàgs. 54-72. Trad. esp. dins CONTRERAS, H. (ed.) (1971): *Los fundamentos de la gramática transformacional* (Mèxic, Siglo XXI), pàgs. 137-163.
- KING R. (1969): *Historical linguistics and Generative Grammar* (Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall).
- LABOV, W. (1965): *On the Mechanism of Linguistic Change*, *Georgetown Monograph on Languages and Linguistics*, XVIII (Washington, D.C., G.U.P.), pàgs. 91-114. Trad. esp. dins GARVIN-LASTRA (eds.) (1974): *Antología de estudios de etnolingüística y sociolingüística* (México, U.N.A.M.), pàgs. 424-450.
- (1970): *The Study of Language in Its Social Context*, «Studium Generale», XXIII, pàgs. 30-87.
- (1972): *Sociolinguistic Patterns* (Filadelfia, University of Pennsylvania Press). Trad. esp. (1983): *Modelos sociolingüísticos* (Madrid, Cátedra).
- (1972a): *The Internal Evolution of Linguistic Rules*, dins STOCKWELL-MACAULAY (eds.): *Linguistic Change and Generative Theory* (Bloomington, Indiana University Press). Trad. esp. (1977): Madrid, Gredos, pàgs. 146-232.
- (1974): *On the Use of the Present to Explain the Past*, *Proceedings of the 11th Internacional Congress of Linguistics* vol. II, (Bologna, Il Mulino), pàgs. 825-851.
- LÓPEZ DEL CASTILLO, L. (1976): *Llengua estàndard i nivells de llenguatge* (Barcelona, Laia).
- (1977): *Il continuo e il discreto nel linguaggio* (Bologna, Il Mulino).
- MONTROYA, B. (1965): *De sociolingüística històrica: Canvi lingüístic i desplaçament de llengües a l'extrem meridional de la llengua catalana*, Tesi Doctoral Inèdita, Universitat d'Alacant.
- NINYOLES, R. L. (1969): *Conflicte lingüístic valencià* (València, Tres i Quatre).
- SANCHIS GUARNER, M. (1952): *Gramàtica valenciana* (València, Torre).
- SILVA-CORVALAN, C. (1989): *Sociolingüística: Teoria y análisis* (Madrid, Alhambra).
- TERRELL, T. D. (1980): *Teoría generativo-transformacional y dialectología castellana*, dins GUITARD, J. M.-ROY, J. (eds.): *La estructura fónica de la lengua castellana. Fonología, Morfología, Dialectología* (Barcelona, Anagrama), pàgs. 203-246.

- TURELL, M. T. (1984): *Elements per a la recerca sociolingüística a Catalunya* (Barcelona, Ed. 62).
- WEINREICH, U. (1953): *Languages in Contact. Findings and Problems* (Mouton, The Hague-Paris).
- (1954): *Is a Structural Dialectology Possible?*, «Word», X, pàgs. 388-400.
- & LABOV, W.-HERZOG, M. (1968): *Empirical foundations for a theory of Language Change*, dins LEHMAN, W.-MALKIEL, Y. (eds.): *Directions for Historical Linguistics* (Austin, University of Texas Press), pàgs. 95-195.